REFERATSAKER TIL FJELLSTYREMØTE 2. september

U = Utg. brev
I = Inng. brev
K = Kopi
A = Annet

Forkortelser:

ØSF= Øystre Slidre fjellstyre
NFS= Norges Fjellstyresamband / DN= Direktoratet for naturforvaltning
KLP=Kommunal Landpensjonskasse
LMD=Landbruks- og matdep.

	DATO	AVSENDER	MOTTAKER	ARK.NR.	INNHOLD
DELEGERT SAK 1/2013 Gudbrandsdal Fuglehundklubb. Søknad om leie av jaktprøveterreng 7-8/9-2013.					
K	25.jun	ØS kommune	Harald Melby	mf-perm	Søknad om kjøring i forb. med utsetting av båt v/Sanddalen
U	27.jun	ØSF	Oddlaug H. Gullaksen	433.1	Innspill til å bygge gangbru over Trollåsåne
U	27.jun	ØSF	Åsmund Ellingsen	373	Nørre Trollåsen, beskyttelse av oppkomme til drikkevann.
U	28.jun	ØSF	Astrid Hegge	f.582	Støl 582 til Høgden 13/5 i Nørre Skreddalen. Frilegging, klage på fjellstyresak 7/2013.
U	28.jun	ØSF	Rypetaksører 2013	621.2	Gjennomføring av taksering 2013. Info og fullmakt.
K	29.jun	ØSF	Statskog	hyttef.364	Svar på klage på vedtak i forbindelse med tilbygg til hytte på Bjørnholen. Feste 364, John Nordtorp.
I	12.jul	ØS kommune	ØSF	322	Kommuneplan, samfunnsdelen.
I	12.jul	Astrid Hegge/Vidar Hansen	ØSF	f.582	Feste 582, støl til Høgden 13/5. Klage på vedtak om frilegging.
I	12.jul	Tor Engebretsen	ØSF	642.0	Spørsmål om gratis fiske for personer over 67 år.
K	12.jul	Statskog	Svein Høgsnes	433.1	Tillatelse til å sette opp mjølkerampe ved Tansberg.
K	02.jul	Statskog	ØS kommune	hyttef.364	Merknad på klagesvar på vedtak.
I	12.jul	Øystein Ø. A. Grønolen	ØSF	f.629	Søknad om oppføring av campinghytte på stølsjorde og riving av geitefjøs. Støl til Grønolen 2/10 feste 629.
U	16.jul	ØSF	Signe Moen	540	Vedutvisning.
U	23.jul	ØSF	Tor Engebretsen	642.0	Svar på spørsmål om gratis fiskekort for personer over 67 år.
I	23.jul	Øystre Slidre JFF	ØSF	611.1	Søknad om ytterligere ett treningsfelt i statsallmenninga
U	30.jul	ØSF	Skaget-Bitihorn og Mellane sankarlag	621.2	Info om gjennomføringen av taksering av rypebestand 2013.
I	30.jul	Høgskolen i Bergen	ØSF	arkivboks "småvilt"	Publisert materiale vedr. intervjuundersøkelse om forvaltning av rypeterreng.
K	30.jul	ØS kommune	Tove Jeksrud	hyttef. 334	Rehabilitering av gammel veg ved Tansberg, hyttefeste 334.
U	07.aug	ØSF	Statskog	hyttef.230	Søknad fra Tor Nordaas om bygningsmessige endringer vedr. rehab. av hytte på Lykkjestølen. Oversendelse av saken.
U	08.aug	ØSF	Øystein Ø.A. Grønolen	f.629	Vedr. søknad om bygging på støl 629. Spørsmål om status.
U	16.aug	ØSF	Magne Loe	540	Vedutvisning.
U	16.aug	ØSF	Kenneth Hegre	540	Vedutvisning.

I	19.aug	Nils Ola Hegge	ØSF	f.613	Søknad om utvidelse av stølsjordet for å få bedre avkjøring. Støl til Fredstad 7/5 feste 613
U	23.aug	ØSF	ØS kommune	621.2	Taksering av lirypebestanden 2013, regulering av jaktuttak.
I	18.aug	Gudbrandsdal FHK	ØSF	611.2	Søknad om å benytte Leirungsmyrene under jaktprøve.
K	26.aug	Statskog	Trond Nordaas	f.230	Svar på søknad om endring av bebyggelse f.nr. 230
A	23.aug	FOSA		perm	Referat fra møte mellom Fossåa fiskeanlegg og FOSA 23/8
A	19.aug	FOSA		perm	Referat fra styremøte i FOSA 19/8
I	22.aug	Fylkesmannen i Oppland	ØSF	622.2	Lisensfelling av jerv 2013/2014, vedtak i rovviltnemnda.
I	22.aug	Fylkesmannen i Oppland	ØSF	622.2	Lisensfelling av ulv 2013/2014
I	23.aug	Fjellstyrene i Oppland		622.2	Annonse vedr. lisensfelling av jerv, bjørn og ulv.

ØYSTRE SLIDRE FJELLSTYRE

MØTEBOK

SAK NR: **17/2013**
SAKSBEHANDLER: **Reidar Gran**
Arkivnr.: Støl 582

MØTEDATO: **2.9.2013**
MØTESTED: **Tingvang**

SIGN: R. Gran

Utskrift til:
Statskog SF
Astrid Hegge
DNT Oslo og Omland

Støl 53/1/582 til Høgden gnr 13/5 i Nørre Skreddalen. Klage på fjellstyrets vedtak i sak 7/2013.

Bakgrunn for saken
7.3.2013 søkte Astrid Hegge om bruksendring av stølen i Skreddalen, fra støl til selvbetjent turisthytte. Samtidig ble det søkt om dispensasjon til istandsetting av eksisterende stølshus og nybygg. Det ble opplyst at stølseier, DNT og kommunen hadde hatt møter på saken.

Det opplyses at stølen ikke har vært i bruk til sitt opprinnelige formål på svært lenge. Videre beskrives tilstanden på husene som dårlig, og at det er behov for omfattende restaurering. For å dekke behov som turisthytte ble det skissert behov for total beboelsesdel på ca 80 m2. Uthusfunksjoner dekkes ved eget bygg i tillegg.

Under stølsregistreringen i 2001 ble bebyggelsen på stølen målt til følgende areal:

- Sel 28 m2
- Løe 10 m2
- Uthus 6 m2

Stølen er ikke inngjerdet.

Oppsummert søker stølseier om omdisponering av stølen og tillatelse til omfattende nybygging.

Det første fjelstyret må ta stilling til i en slik sak er å få klarlagt status for stølen i forholdene til bestemmelsene i fjelloven og forskrift til loven. I et brev av 10.3.1977 skriver fjellstyret til Valdres skogforvaltning at det av (tidligere) eier ble opplyst at stølen sist var i bruk i 1965. Denne opplysning, sammenholdt med søkers opplysning om bruken av stølen, og fjellstyrets egne observasjoner, førte til at fjellstyret gjorde følgende enstemmige vedtak:
"Stølen til Høgden gnr 13/5 i Nørre Skreddalen har ikke vært i bruk på mer enn 20 år i sammenheng med jordbruksdrift på gården. Med denne begrunnelsen er støl 53/1/582 falt i det fri jf § 22 i fjelloven.

Fjellstyret vil anbefale at Statskog gir stølsbrukeren tillatelse til å ha husa på stølen stående uten avgift for 10 år om gangen, jf § 13 i stølsforskriften. Denne retten skal knyttes til eiendommen og kan ikke skilles fra den."

Saksopplysninger i forhold til klage på fjellstyrets vedtak:
I brev av 18.6.2013 mottar fjellstyret følgende brev fra Astrid Hegge:

"Klage på vedtaket i sak 7/2013 om å legge stølen i det fri.
Dersom det blir slik at stølen legges i det fri, må vi be om at vi får ei avtale som er i samsvar med søknaden om bruksendring frå støl til sjølvbetjent hytte. Dette vil seie at vi får ei avtale på 40 år om gongen i staden for 10 slik fjellstyret foreslår."

Stølseier klager på at fjellstyret anbefaler avtale med Statskog på 10 år og ikke 40 år slik det søkes om. Det er *forskrift om støl og tilleggsjord med mer i statsallmenning* § 13 som fastsetter maksgrense for slike avtaler på 10 år. Det klages på forhold som ligger utenfor fjellstyrets myndighetsområde. Dessuten er dette bare en anbefaling om hva Statskog bør gjøre.

Forvaltningsloven § 32, 3. ledd: *"Inneholder en erklæring om klage feil eller mangler, setter forvaltningsorganet en kort frist for rettelse eller utfylling."*

I brev av 28.6.2013 skriver fjellstyrets daglige leder til Astrid Hegge, opplyser om disse forhold og gir en ny tidsfrist for klage.

I e-post av 8.7.2013 fra Astrid Hegge mottar fjellstyret følgende skriv innen fristen:
"Klage på vedtak om å legge støl 53/1/582 i det fri. Garden Høgden er i drift og vi ynskjer å bruke fjellområda og stølen. Stølen har ikkje vore i drift på ei stund, men vi ynskjer å kunne bruke retten til denne stølen. Som nye eigarar av garden frå år 2000 har vi dreve garden i 13 år og vi kan ikkje stå til rette for at andre eigarar ikkje har benytta seg av å drive stølen. Vi har dermed ikkje hatt garden og stølsretten i 20 år og meiner difor at stølen ikkje kan leggast i det fri."

Vurdering:
Stølsbrukeren opplyser i sin søknad om omdisponering at stølen ikke har vært i bruk til sitt opprinnelige formål på svært lenge. Videre opplyste tidligere eier i 1977 til fjellstyret at stølen ikke har vært i bruk etter 1965. Registrering av bruken av stølen i 2001 og i 2011 gir heller ikke opplysninger som går i retning av at stølen har vært i bruk i løpet av de 20 siste årene. Dette var grunnlaget for at fjellstyret gjorde vedtak om at stølen var falt i det fri jf § 22 i fjelloven.

I første klagebrev begrunnes klagen med at fjellstyret ikke går inn for opprettelse av 40 års avtale mellom stølseier og Statskog. Som nevnt finnes det ingen hjemmel for å opprette avtale for lengre tid enn 10 år.

I sitt andre klagebrev begrunner Astrid Hegge klagen på fjellstyrets vedtak med at hun tok over garden i 2000 og bare har drevet den i 13 år. Hun mener hun ikke har hatt garden og stølsretten i 20 år, og mener derfor at stølen ikke kan legges i det fri.

Allmenningsretten, som stølsretten er en del av, er knyttet til jordbrukseiendommen. Hvem som er eier av eiendommen til enhver tid er helt uten betydning i forhold til bestemmelsene i fjelloven. Det er dokumentert at denne stølen ikke har vært i bruk på mer enn 20 år, og svært sannsynlig ikke siden 1965. Det er dette som er avgjørende for om stølen er falt i det fri eller ikke.

Det finnes ingen saklige grunner for at fjellstyret skal gjøre om sitt vedtak i sak 7/2013.

Forslag til vedtak:
Fjellstyret ser ikke at det er kommet inn nye momenter som har betydning for saken. Fjellstyret opprettholder sitt vedtak i sak 7/2013.

Alle saksdokumenter oversendes Statens landbruksforvaltning som klagesak. Sakspapirer sendes via Statskog.

Vedtak:
Fjellstyret ser ikke at det er kommet inn nye momenter som har betydning for saken. Fjellstyret opprettholder sitt vedtak i sak 7/2013.

Alle saksdokumenter oversendes Statens landbruksforvaltning som klagesak. Sakspapirer sendes via Statskog.

Enstemmig.

***

Vedtaket kan iflg. § 28 i forvaltningsloven, påklages. En eventuell klage skal være skriftlig og sendes Øystre Slidre fjellstyre innen 3 uker fra mottak av dette vedtak. Parter har rett til innsyn i sakens dokumenter jfr. Forvaltningsloven §§ 18 og 19.

ØYSTRE SLIDRE FJELLSTYRE

MØTEBOK

SAK NR: **18/2013**
SAKSBEHANDLER: **Reidar Gran**
Arkivnr.:

MØTEDATO: **2.9.2013**
MØTESTED: **Tingvang**
SIGN: R. Gran

Utskrift til:
Statskog SF
Eli A. Østengen
Øystre Slidre kommune

Molor gnr. 36/10. Vurdering av allmenningsretten etter bruksrasjonalisering.

Saksdokumenter:

- Søknad av 12.6.2013 fra Eli A. Østengen
- Rettsbok av 5.6.2013 fra Valdres jordskifterett

Bakgrunnsopplysninger:
Molor gnr 36/10 er, av Øystre Slidre kommune, i to omganger delt etter jordloven med gjennomføring av delingsvedtakene i Valdres jordskifterett hhv i 2007 og 2013. Etter første omgang med deling gjensto ca 17 da areal på gården, herav ca 9 da jordbruksareal, samt heimstøl, fiskerett i Volbufjorden og sameierett i Volbu sameige. I tillegg til dette innehadde Molor fortsatt allmenningsrett og støl i Øystre Slidre statsallmenning. Østengen har ved flere anledninger søkt om å få omdisponert stølen til fritidsfeste. Dette er det ikke hjemmel for å gjøre så lenge Molor er en landbrukseiendom og innehar allmenningsrett.

Fjellstyret gjorde i sak 48/2008 vedtak om at Molor med sine arealer og bebyggelse fortsatt framstod som en landbrukseiendom, og skulle beholde allmenningsretten i Øystre Slidre statsallmenning. Tvist om vedtaket jf § 2 i fjelloven avgjøres ved skjønn.

Eli A. Østengen sendte krav om skjønn til Valdres tingrett. Saken var til behandling i tre rettsinnstanser før Høyesterett avsa dom 17.3.2011: Anken ble forkastet. Dvs at lagmannsrettes dom om at Molor 36/10 etter jorddeling, framstod som en liten langbrukseiendom og beholder derfor allmenningsretten i Øystre Slidre statsallmenning.

Saksopplysninger:
Øystre Slidre kommune vedtok deling av Molor gnr 36/10, 29.11.2012 til rasjonaliseringsformål. Tunet på 36/10 ble omdisponert til helårsbolig, resten av arealet skulle selges til naboeiendom. Valdres jordskifterett gjennomførte delingsvedtaket 5.6.2013.

Status for Molor gnr 36/10 etter deling: Fiskeretten i Volbufjorden, sameieretten i Volbu sameige og et 4,8 da jordstykke på gården er solgt til naboer. Gjenstående areal på 36/10 er 11,5 da, hvorav ca 4 da tun med bebyggelse, og ca 4 da jord med svært dårlig arrondering. Resten består av vei og litt skog.

Det er ingen direkte kobling mellom landbruksmyndighetene sin definisjon av en rasjonell jordbrukseiendom i sammenheng med jorddeling, og vurdering etter fjellovens bestemmelser om allmenningsretten. Fjellstyret skal på selvstendig grunnlag jf § 2 i fjelloven, vurdere om siste omgang med deling, har medført at eiendommen gjenstår med så lite og uegnet jordbruksareal, at den mister

allmenningsretten i Øystre Slidre statsallmenning. Dersom fjellstyret kommer til den slutning at allmenningsretten faller bort, skal det i neste omgang tas stilling til hva som skal skje med stølen på Nordre Trollåsen. Dette skal fjellstyret vurdere i forhold til bestemmelsene i forskrift om seter og tilleggsjord i statsallmenning §§ 16-18.

Eli A. Østengen uttaler i brev av 12.6.13 at, *"Da Molor nå er godkjent som boligeiendom, søker jeg med dette, i samsvar med kommunens vedtak, om opprettelse av punktfeste til fritidsformål."*

Vurdering:
Det finnes ingen definert nedre grense for hvor mye areal en gard må ha for ikke å miste allmenningsretten. Det finnes gardsbruk med allmenningsrett og støl, med mindre jordbruksareal enn 4 da, også i Øystre Slidre. Men når fjellstyret skal vurdere dette forhold, må en i tillegg vurdere arealets beskaffenhet og arrondering, og om restarealet har et slikt omfang at det er egnet for jordbruksdrift.

Det finnes bare en rettsavgjørelse om dette forholdet i statsallmenning i Norge, og det er høyesterettsdommen i "Molorsaken" i 2009. I tillegg er det flere domsavgjørelser på dette temaet i bygdeallmenninger, der bruk med mindre jordbruksareal enn 36/10 gjenstår med, har beholdt allmenningsretten. En ser ingen grunn til å gjennomgå disse sakene her.

Gjenstående areal på 36/10 ligger som en smal ring med 5 – 30 meters bredde, rundt det store tunet. Den beste jordbruksdelen av 36/10 er solgt til nabo. Gjenstående areal er svært tungdrevet og lite egnet til annet enn hagebruk.

Når det gjelder Østengens søknad om punktfeste til fritidsformål, så kan ikke denne behandles før fjellstyret har avgjort allmenningsrettsforholdet. Dessuten skal som før nevnt fjellstyret avgjøre hva som skal skje med stølen etter bestemmelsene i stølsforskriften §§ 16-18.

Forslag til vedtak:
Etter gjennomført jorddeling framstår Molor gnr 36/10 ikke lenger som en liten landbrukseiendom, men mer som ei stor boligtomt. Jordbruksarealet på ca 4 da ligger i en ring rundt tunet og er ikke lenger egnet for jordbruksdrift. Molor kan derfor ikke lenger regnes som en jordbruksmessig enhet.

Med denne bakgrunn beslutter fjellstyret med hjemmel i fjelloven § 2 at Molor ikke lenger vil inneha allmenningsrett i Øystre Slidre statsallmenning.

Når det gjelder stølen i statsallmenningen, skal fjellstyret jf bestemmelser i stølsforskriften, ta stilling til hva som skal skje med denne, når dette vedtaket er rettskraftig.

Vedtak:
Etter gjennomført jorddeling framstår Molor gnr 36/10 ikke lenger som en liten landbrukseiendom, men mer som ei stor boligtomt. Jordbruksarealet på ca 4 da ligger i en ring rundt tunet og er ikke lenger egnet for jordbruksdrift. Molor kan derfor ikke lenger regnes som en jordbruksmessig enhet.

Med denne bakgrunn beslutter fjellstyret med hjemmel i fjelloven § 2 at Molor ikke lenger vil inneha allmenningsrett i Øystre Slidre statsallmenning.

Når det gjelder stølen i statsallmenningen, skal fjellstyret jf bestemmelser i stølsforskriften, ta stilling til hva som skal skje med denne, når dette vedtaket er rettskraftig.

Enstemmig.

***

Vedtaket er hjemlet i fjellovens § 2 siste ledd. Tvist om vedtaket skal avgjøres ved skjønn, jfr. § 10, 2. ledd og §§ 33 og 34 i fjelloven. Eventuelt skjønn må kreves innen 3 uker fra mottak av dette vedtak.

ØYSTRE SLIDRE FJELLSTYRE

MØTEBOK

SAK NR: **19/2013**
SAKSBEHANDLER: **Reidar Gran**
Arkivnr.: Perm

MØTEDATO: **2.9.2013**
MØTESTED: **Tingvang**
SIGN: R. Gran

Utskrift til:
Statskog SF
Norges fjellstyresamband

Forslag fra LMD om endring av seterforskriften § 9 – Høring.

Landbruks- og matdepartementet har sendt forslag til endringer i § 9 i stølsforskriften på høring. Frist for uttale er 1. okt. 2013. Norges fjellstyresamband (NFS) har oversendt saken til fjellstyrene.

LMD tar opp i sitt høringsbrev, hvilke krav det skal settes for at en støl skal være i bruk jf § 9.
I brev av 6. desember 2011 til Ålen fjellstyre har Statens landbruksforvaltning forutsatt at gården stølen ligger til må ha egen besetning som enten beiter eller fôres med graset fra stølen. Dette betyr at salg av fór fra stølen ikke godkjennes som bruk jf § 9. Dette er en definisjon som er svært snever, og som ikke er i tråd med den oppfatning bl.a. vårt fjellstyre har praktisert. Saken ble tatt opp til politisk behandling og LMD v/landbruksministeren har klargjort at det fra nå også skal godkjennes fórsalg som "bruk".

LMD sitt forslag til ny formulering i § 9;
"Blir setervollen hausta, *anten til eige bruk eller for sal,* eller gjerda inn og nytta til beite som ein del av den jordbruksmessige drifta på eigedomen som setra ligg til, vil setra vere « i bruk » i høve til § 22 i fjellova."

NFS ønsker at fjellstyrene sender sine uttaler via sambandet, for koordinering. Frist til NFS er 9. september.
NFS ønsker tilbakemelding på 2 forhold:

1) Forslag til endring av § 9
2) Behov for endringer i andre §§ i stølsforskriften

NFS har sammen med flere fjellstyrer ytra ønske om at det ved en forskriftsendring også ble vurdert å gjøre endringer i andre §§ samtidig.

I en e-post av 27.6.2013 nevner NFS en del forhold som av forskjellige fjellstyrer er meldt inn som aktuelle å vurdere i forhold til endring av stølsforskriften:

- Leie av gardsjord og bruk av støl må aksepteres som godkjent "bruk" av stølen. I dag må en forpakte hele gården for å tilfredsstille kravet. Det er mest vanlig med jordleie, og ikke så vanlig med forpaktning. Det kan ikke være avgjørende om det er eier eller leier som utøver allmenningsbruk så lenge gardsjorda og stølen er i bruk.

- Det har de siste årene kommet flere saker til fjellstyrene, der gårder deles etter jordloven, jorda selges, og eier ønsker å opprette fritidsfeste på stølen. Etter jorddeling blir som oftest hovedbruket omgjort til boligtomt. Som følge av dette mistes allmenningsretten og dermed retten til å ha støl. Dette skal behandles etter §§ 16-18 i forskriften. Disse stølene skal fjellstyret som førsteprioritet lyse ut til andre med behov for støl. Hvis ingen søker om å få stølen utvist skal fjellstyret anbefale tidligere stølsbruker om å søke Statskog SF om feste av tomt for stølshusa til fritidsformål. Dette skaper nye problemstillinger som på sikt vil få betydning for landbruksdrifta i disse områdene.
- Overføring av tilleggsjord. § 20 i forskrifta. Det er ikke logisk at Statskog skal godkjenne overføring av tilleggsjord når fjellstyret har hjemmel til å vise ut tilleggsjord.
- Støl falt i det fri etter § 22 i fjelloven. Overføring av hus og anlegg til ny bruker. Vil også gjelde §§ 16 og 18 i forskrifta. Denne bestemmelsen betyr i praksis at en eventuell ny bruker av stølen bestemmer prisen på bygninger og anlegg. I tidligere tider da en støl besto av små og enkle laftehus kunne eieren ta ned og flytte husa med seg som et alternativ. På en moderne støl som er oppbygd til mjølkeproduksjon med bygninger og infrastruktur som veg, vatn og elektrisitet, er ikke dette noe alternativ. Tvert imot er riving og fjerning en kostbar sak. Ny bruker kan bestemme prisen, og eieren er rettsløs. NFS mener det kanskje er argument for at det bør vera slik, men Lom fjellstyre mener det bør diskuteres om det ved revisjon av seterforskrifta kan tas inn et nytt punkt om takst/prissetting ved overføring av slike anlegg

Vurdering:
Oppramsingen fra NFS er en vurdering som saksbehandler slutter seg til. Når det gjelder punktet om konsekvenser av jorddeling og hva som videre skal skje med en eventuell støl i statsallmenningen vil jeg legge til følgende:

Denne problemstillingen reiser flere viktige spørsmål som vedrører framtida for stølsområdene:
- Stølsområdene må bestå som nåværende og framtidig ressursområder for landbruksdrift. Det er områdets beskaffenhet og egnethet for støling og beitebruk som er grunnen til at det finnes støler der i dag. Disse spesielle stølsområdene er helt uerstattelige i forhold til landbruksdrift i fjellet.
- Dersom stølsbebyggelsen, en etter en, blir frigjort fra gardsbruket og omgjort til omsettelige fritidsfester, kan i verste fall og på sikt stølsområdene bli omgjort til mindre hytteområder.
- Konsekvensen av dette kan bli at det som tidligere var et stølsområde, ikke lenger kan nyttes til landbruk. Selv om beitearealene består mellom "hyttebebyggelsen", vil det ikke lenger være mulig å etablere stølshus fordi tomtene er oppbrukt til fritidsbebyggelse, og det er for trangt og konfliktskapende å drive landbruk her.
- Kulturlandskapet blir skadelidende etter hvert som stølsbebyggelse erstattes av fritidsfester, som bygningsmessig forvaltes av et annet regime enn Fjelloven.
- Konsekvenser av å omgjøre støler til fritidsfester (i stor skala), kan få alvorlige følger for alle stølsområder i landet.

Å omgjøre en i utgangspunktet, bruksavhengig rettighet, til fritt omsettelig fritidseiendom med millionverdier, kan på sikt undergrave grunnprinsippene i allmenningsretten og lovgivningen. For å unngå disse problemstillinger i fremtiden bør § 16 endres. Muligheten for fritidsfeste bør enten tas helt ut av forskriften, eller gjøres vanskeligere tilgjengelig og mindre forutsigbart enn i dag. Det kan også løses ved at stølen knyttes til resterende boligtomt med erklæring, selv om allmenningsretten ikke lenger er i behold.

Forslag til vedtak:
Fjellstyret slutter seg til NFS og saksbehandler sine vurderinger, og gjør disse til sin uttale.

Uttalen sendes NFS for samordning med uttaler fra andre fjellstyrer.

Behandling av saken.
Det var uenighet under debatten om innholdet i saksbehandlers vurdering. Med denne bakgrunn tas dette ut av fjellstyrets uttale.

Vedtak:
Øystre Slidre fjellstyre støtter endringsforlag i stølsforskriften § 9. Fjellstyret støtter også NFS i sin vurdering av at LMD nå må ta en gjennomgang av de deler av forskriften som gjelder de forhold som er trukket opp under 4 kulepunkter, oppsummert under innledning av saken.

Enstemmig.

***

Vedtaket kan iflg. § 28 i forvaltningsloven, påklages. En eventuell klage skal være skriftlig og sendes Øystre Slidre fjellstyre innen 3 uker fra mottak av dette vedtak. Parter har rett til innsyn i sakens dokumenter jfr. Forvaltningsloven §§ 18 og 19.

ØYSTRE SLIDRE FJELLSTYRE

MØTEBOK

SAK NR: **20/2013**
SAKSBEHANDLER: **Reidar Gran**
Arkivnr.: 621.2

MØTEDATO: **2.9.2013**
MØTESTED: **Tingvang**
SIGN: R. Gran

Utskrift til:
Statskog SF
ØSJFF v/Stian Hagen
Øystre Slidre kommune v/skogbrukssjefen

Taksering av lirype 2013. Regulering av jakttrykk.

Bakgrunn:
Taksering av lirypebestanden skal danne grunnlag for fjellstyrets forvaltning av arten.

I perioden fra 1996-2007 er det gjennomført en enkel form for taksering av lirypebestanden i statsallmenningen. I denne perioden er det benyttet en jaktbasert metode under takseringen. Dvs. at det i stor grad er gått med hund der det er mest sannsynlig å finne fugl. Denne metoden ble kombinert med linjetaksering i perioden 2008-2011.

Fra og med 2008 er takseringsmetoden endret til linjetaksering "Distance Sampling" (avstandsmetoden). I korte trekk går linjetaksering ut på at det er valgt ut 13 områder i statsallmenningen som hver innholder 2-4 linjer på til sammen 7 til 9 km. Til sammen er det 39 linjer på til sammen ca 100 km, som skal dekke et gjennomsnitt av allmenningens lirypeområder som er beregnet til å omfatte omlag 400 km^2. Linjene skal følges slavisk med GPS, og hver oppflukt av rype registreres med antall fugl fordelt på kylling og voksen. I tillegg registreres oppfluktsted i avstand til linja. Disse, og flere data føres inn i skjemaer, som etter takseringen legges inn i et dataprogram, som beregner antall ryper pr. km^2 og kyllingproduksjon. For å få en bra beregning av antall ryper pr. km2, bør takseringen omfatte ca 10 % av totale rypearealer. I vår statsallmenning vil det bety at det bør takseres ca 200 km. Dette er ikke mulig å gjennomføre med tilgjengelige ressurser. Derfor bør kunnskapen om antall ryper pr. km2, brukes med forsiktighet. Kunnskapen om kyllingproduksjon er pålitelig og kan sammenlignes med tidligere takseringer.

Da takseringen foregår før båndtvangen er opphevet, er det søkt om, og gitt dispensasjon av Øystre Slidre kommune. Linjetakseringen ble gjennomført i perioden 3.–11. august.

Sammenlignbare resultater fra DISTANCE – taksering tidligere år:

		2008	2009	2010	2011	2012
Område 1 Felt A	Ryper pr km2	28	8	19	6	3
	Kyllingproduksjon	2,3	1	4,8	2,7	3,3
Område 2 Felt B og C	Ryper pr km2	11	6	16	20	15
	Kyllingproduksjon	4,5	3,3	5,9	8,8	6,6

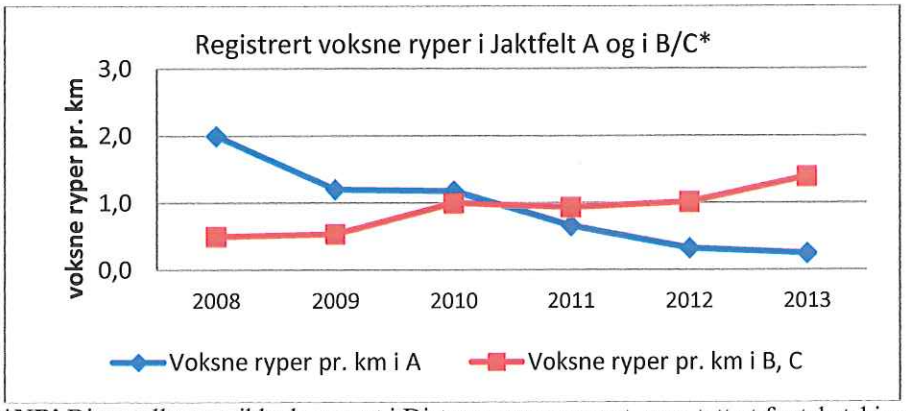

***NB!** Disse tallene er ikke beregnet i Distanse-programmet, men tatt ut fra takstskjemaene, telt opp og delt på antall registrerte km. Tallene er derfor ikke særlig "vitenskapelige" men kan brukes som en pekepinn på utviklingen.

Gjennomføring 2013:
Takseringen er i år som tidligere, gjennomført av hundegruppa i Ø. Slidre jeger- og fiskerforening. Ett takseringslag består av to personer og minst to hunder. Både forberedelser og gjennomføring av taksering er utført på en meget god måte. Samarbeidet med fjelloppsynet har som før fungert godt.

Resultater:
Totalt er det taksert 96 km

For å få mest mulig data i beregningene er statsallmenningen delt i 2 områder:
Område 1: 4 delområder innenfor jaktfelt A (sør). Her er det taksert 15 linjer med i alt **31,5 km.**
Område 2: 9 delområder innenfor jaktfelt B (midt) og C (nord). Her er det taksert 24 linjer med i alt **65 km**.

Resultatene legges inn i en database. Høyskolen i Hedmark foretar deretter beregninger i dataprogrammet DISTANCE og har returnert følgende resultater:

Område (jaktfelt)	Ant linjer	Antall meter	Ant ryper	Ryper pr km^2 90% sikkerhet	Prod. kylling pr 2 voksne
1 (A) *	15	31 448	22	2(1-4)	2,2
2 (B,C)	24	64 714	427	33(26-42)	7,5
samlet	39	96 192	449	18(13-25)	6,2

Av andre arter er det registrert 3 voksne orrfugl og 1 rev i område 1.
Det er observert smågnagere på 4 av 15 linjer i område 1 og på 18 av 24 linjer i område 2. Tilsvarende ble det obs. smågnagere på 36 av 38 linjer i 2011 (smågnagerår) og på 1 av 39 linjer i 2012 (kræsjår for smågnagerbestanden).

Takseringsresultat oppdelt på jaktfelt blir slik:

Jaktfelt	Obs voksne ryper	Obs kylling	Sum	Produksjon kylling/høne
A	8	11	19	2,2
B	76	283	359	7,4
C	14	54	68	7,6

Vurderinger:
Bestanden av voksen lirype (stamfugl) er for tiden bra i den midtre delen av allmenningen, svært dårlig i sør og noe bedre i nordre delen av allmenningen. Samme tendens var det i 2012, men med dårligere bestand i nord. Hvorfor en har disse forskjellene i såpass nærliggende områder kan en ikke være sikker på, men det har vært mange gode produksjonsår i midtre delen, samtidig som det har vært tilsvarende dårlig i sør. I 2012 var det bemerkelsesverdig god produksjon i midtre område selv om det var et bunnår for smågnagere. Gode produksjonsår i midtre område, samtidig som det har vært lagt en demper på jaktuttak er nok noe av forklaringen på at vi også har en økende voksenfuglbestand i området. Denne har faktisk vært lav for hele allmenningen i mange foregående år.

Taksert kyllingproduksjon: Som i 2012 er den svært lav i jaktfelt A (sør), mens den er svært god i B (midt) og C (nord).

Tetthet: Beregninger etter programmet DISTANCE viser en rypetetthet på 18 ryper pr. km^2 for hele allmenningen. Bare 2 ryper/km^2 i sør, mens det er beregnet 33 ryper/km^2 i midt og nord. Årets taksering angir en total lirypebestand i statsallmenningen ca 8000 liryper. Det er litt høyere enn taksert i 2008 og 2010 (ca 7000). Det er klar forskjell i utvikling av rypebestandene i sør i forhold til midtre og til dels i nord. Mens det i 2008 var søområdet som hadde den sterkeste voksenfuglbestanden i allmenningen, og nordområdene den svakeste, er situasjonen nå motsatt.

Andre arter: Takseringen er rettet mot lirype og fanger ikke opp andre arter, med unntak av til en viss grad orrfugl, i sørre del av allmenningen. Det er observert tre voksne orrfugl. Det var smågnagerår i 2011, som kræsjet i 2012. I år er det bra med smågnagere, særlig i midtre og nordre del. Fjellrypebestanden som har vært nede i en bølgedal viste en litt mer positiv utvikling i 2012. Den bør som tidligere innlemmes i eventuelle kvoter. En annen grunn for å gjøre dette, er at det for mange jegere er svært vanskelig å skille fjell- og lirype fra

oktober og utover høsten. At det bare er observert en rev og ingen harer under takseringen, kan det ikke legges særlig vekt på.

Bestandsforhold i naboområder.
Det er kjent at bestandsforholdene, og spesielt kyllingproduksjon har vært svært lav i mange av våre naboområder. I tillegg var det i 2012 et svart år i store deler av Norge og Norden, med enkelte lyspunkt (eks. vår midtre del). Rypebiologene forteller oss at det i slike perioder er viktig å forvalte de gode områdene forsiktig, fordi det er disse som skal forsyne de svakere områdene med ny stamfugl. Et eksempel på dette er at en bare trenger ca 30-50 km2 for å forvalte voksne ryper og unge stegger, mens en trenger 3-400 km2 for å forvalte halvparten av de unge hønene. Dette betyr at vi på sikt kan forsyne naboområder med unge rypehøner, og det samme vil naboen gjøre for oss, i motsvarende situasjon. Det blir derfor feil å følge opp med fri jakt når vi nå trolig er inne i en periode med oppbygning av rypebestanden over større arealer.

Beregning av jaktuttak m.m.
De siste rypeforskningsprosjekter viser til at det er forsvarlig med jaktuttak på 15 % av taksert rypebestand uten at det påvirker neste års hekkebestand (uttaket i ØSS har ligget på mellom 11 og 18 % i perioden 2008-2012). 15 % uttak forutsetter at det er en kyllingproduksjon på mer enn 2,5 kylling pr. rypehøne.
Med en bestand på ca 8000 ryper, og produksjon på ca 6 kyllinger/høne, har vi et beregnet høstbart overskudd på ca 1200 liryper i 2012. Dette er litt høyere enn i 2008 og 2010. Dette betyr at det er forsvarlig å gjennomføre jakt i år, men at jaktpresset/-uttaket bør begrenses.

Tiltak for å begrense jaktuttak.
Det er et faktum at fjellstyret gjennom vedtatte begrensninger har klart å holde et gjennomsnittlig uttak på ca 15 % av taksert lirypebestand. Dette viser at de varienerende reguleringsmekanismene som brukes, har virket. Det er viktig å finne en balanse mellom antall jegere som får jakte, samtidig som de som jakter også får lov å felle flere ryper når bestanden er bra. Tiltakene virker best når jegerne har forståelse for, og er enige i de begrensningene som settes:

- Det er ingen grunn til innskrenkning i fjellstyrets fastsatte jakttider i jaktreglene.
- Som i 2012 bør lirypa totalfredes i sørre delen av jaktfelt A, pga lav bestand og kyllingproduksjon under 2,5 kylling pr. høne. Andre småviltarter kan jaktes.
- Utenbygds (UB) jegere fugl med hund: Utvide jaktområde A til deler av jaktfelt B (gjelder tot. 20 (8+12) jegere). Gjøres i stedet for å selge en del av de 55 jaktkort som adm. har holdt igjen under tildeling.
- UB uten hund: Adm har holdt igjen ca 50 jaktkort. Disse selges ikke i begrenset periode. Åpent salg (INATUR) etter 16.10. følger gjeldende regler. Økonomisk tap for manglende solgte jaktkort vil ligge på ca 75 000 kroner.
- Dagskvote: For den del av allmenningen som ikke fredes fastsettes dagskvote. Lavere dagskvote etter 1. november fordi evnene til å overleve vinteren øker for rypene utover høsten. De få som vil jakte på denne tida får adgang til det, uten å beskatte bestanden i særlig grad.
- Bruk av total sesongkvote/pr jeger, ble benyttet i 2009 og 2012. Dette bør vurderes innført som et vanlig tiltak, variert etter bestandsforholdene. Sesongkvote er ikke kontrollerbar, men har blitt et mer vanlig virkemiddel i forvaltningen. Denne bør eventuelt settes forskjellig for korttid- og sesongkort. Viktig at jegerne har forståelse for, og aksepterer dette. Om dette ikke innføres i år, bør jegerne oppfordres til måtehold i totaluttak.
- Snarefangst forbys i Jaktfelt A, men tillates innenfor B og C.

Midtre del (jaktfelt B) har meget god rypebestand i år. Dette er for tiden kjerneområdene for lirypeproduksjon i allmenningen og det er viktig ikke å jakte for hardt her. Med fredning i deler av jaktfelt A vil jaktpresset øke i resten av allmenningen. For ikke å gjøre begrensningene for kompliserte, bør det innføres samme begrensninger i de deler av allmenningen som åpnes for jakt.

Naturmangfoldsloven § 7.
Jf § 7 skal saken vurderes opp mot bestemmelsene i §§ 8-12:
Småviltbestandene har store naturlige svingninger. I denne saken er forslag til bestemmelser for årets jakt vurdert med bakgrunn i taksering av lirypebestanden som utgjør ca 80 % av felte småvilt. Kunnskapsgrunnlaget er så godt som det innen rimelige krav lar seg gjøre å framskaffe. Jf vitenskapelig kunnskap er det i saken lagt opp til at uttaket ikke skal være større enn ca 15 % av registrert lirypebestand, og dermed i liten grad vil påvirke neste års hekkebestand. En anser foreslått uttak som bærekraftig, og at saken er vurdert tilstrekkelig i forhold til tilgjengelig kunnskap (§8) og føre-var-prinsippet (§9). §§ 10-12 er også vurdert. En kan ikke se at forslag til vedtak er i konflikt med disse forhold.

Fjelloven § 23, siste ledd:
"Før fjellstyret gjer noko vedtak etter andre og tredje stykket, skal kommunen uttale seg. Er det usemje mellom fjellstyret og kommunen, må fjellstyrevedtaket leggjast fram for departementet som tek avgjerd i saka."

Saken med forslag til vedtak er oversendt kommunen v/skogbrukssjefen for uttale.

Forslag til vedtak:
Med hjemmel i fjelloven § 23 vedtar fjellstyret følgende begrensninger som skal gjelde under småviltjakta 2013:

- **Sørre delen av jaktfelt A med følgende nordlig avgrensning**: Stølsvegen Moane Fullsenn fra allmenningsgrensa ved Skatrudstølen. Følger stølsvegen til avkjøring mot Fullsennlie. Deretter vegen mot Ranheimstølen og grensa mot Nord-Aurdal:
    - Sør for denne avgrensning åpnes det ikke for jakt på rype. Jakt på andre småviltarter tillates.

- **Resten av Jaktfelt A, samt B og C:**
    - Dagskvote
        - 15.9. – 31. 10: 4 ryper pr. jeger pr. dag.
        - 1.11. – 23.12: 2 ryper pr. jeger pr. dag.
    - Med "ryper" menes både liryper og fjellryper
    - Det settes ingen sesongkvote, men alle jegere oppfordres til måtehold i samlet uttak gjennom sesongen.

Andre begrensninger:
- Det selges ikke flere jaktkort i begrenset periode.
- Det er holdt igjen ca 100 jaktkort for utenbygds jegere med og uten hund i forhold til tillatt solgt. Disse selges ikke i begrenset periode. Dette kompenseres med forflytning av jegere med hund fra felt A til deler av B, og salg på INATUR for jegere uten hund. Daglig leder kan avgjøre om dette salget skal avsluttes eller reguleres hvis bestandssituasjonen tilsier det.
- Det åpnes ikke for begrenset salg av jaktkort til UB m/fuglehund fom 16. oktober.
- Snarefangst tillates ikke i jaktfelt A. Det åpnes for snarefangst i jaktfelt B og C.

Øystre Slidre kommune v/skogbrukssjefen uttaler bl.a. følgende i brev til fjellstyret av 26.8.2013:
"Øystre Slidre kommune er samd i vurderinga til fjellstyret, og støttar tiltaka som Øystre Slidre fjellstyre vil gjera for å avgrensa jaktuttaket på rype. Me vonar at resultatet frå takseringa i 2014 blir betre slik at det kan opnast for jakt i heile statsallmenningen.
Øystre Slidre kommune vil også nemne at det er positivt at snarefangsten ikkje blir råka i jaktfelt B og C. sjølv om det er kjend at ei rype som er tatt ut seint i jaktsesongen ville hatt store sjansar for å overleve vinteren og i så måte er meir verdifull, så er det viktig at eldgamle tradisjonar som snarefangst kan haldast i hevd."

Vedtak:
Med hjemmel i fjelloven § 23 vedtar fjellstyret følgende begrensninger som skal gjelde under småviltjakta 2013:

- **Sørre delen av jaktfelt A med følgende nordlig avgrensning**: Stølsvegen Moane Fullsenn fra allmenningsgrensa ved Skatrudstølen. Følger stølsvegen til avkjøring mot Fullsennlie. Deretter vegen mot Ranheimstølen og grensa mot Nord-Aurdal:
    - Sør for denne avgrensning åpnes det ikke for jakt på rype. Jakt på andre småviltarter tillates.

- **Resten av Jaktfelt A, samt B og C:**
    - Dagskvote
        - 15.9. – 31. 10: 4 ryper pr. jeger pr. dag.
        - 1.11. – 23.12: 2 ryper pr. jeger pr. dag.
    - Med "ryper" menes både liryper og fjellryper
    - Det settes ingen sesongkvote, men alle jegere oppfordres til måtehold i samlet uttak gjennom sesongen.

Andre begrensninger:

- Det selges ikke flere jaktkort i begrenset periode.
- Det er holdt igjen ca 100 jaktkort for utenbygds jegere med og uten hund i forhold til tillatt solgt. Disse selges ikke i begrenset periode. Dette kompenseres med forflytning av jegere med hund fra felt A til deler av B, og salg på INATUR for jegere uten hund. Daglig leder kan avgjøre om dette salget skal avsluttes eller reguleres hvis bestandssituasjonen tilsier det.
- Det åpnes ikke for begrenset salg av jaktkort til UB m/fuglehund fom 16. oktober.
- Snarefangst tillates ikke i jaktfelt A. Det åpnes for snarefangst i jaktfelt B og C.

Enstemmig.

***

Vedtaket kan iflg. § 28 i forvaltningsloven, påklages. En eventuell klage skal være skriftlig og sendes Øystre Slidre fjellstyre innen 3 uker fra mottak av dette vedtak. Parter har rett til innsyn i sakens dokumenter jfr. Forvaltningsloven §§ 18 og 19.
Vedtak fattet med hjemmel i fjellovens § 23, gjelder 1 uke etter at det er kunngjort.